

Čapek Karel

*”Lidi mají nejdřív věřit v lidi, a to ostatní se už najde.” -
Karel Čapek*

Západočeská Univerzita V Plzni
Katedra Kybernetiky
Semestrální práce - HKUI

Martin Horešovský
1. semestr
7. prosince 2023

1 Životopis

1.1 Život

Karel Čapek se narodil 9. ledna 1890 v Malých Svatoňovicích. Nejprve studuje gymnázium v Hradci králové, ale v roce 1905 přestupuje na První české gymnázium v Brně. O dva roky později se s rodinou stěhují do Prahy a pokračuje ve studiu na Akademickém gymnáziu v Praze. V roce 1909 dokončí střední školu a začíná se studiem na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Zabývá se obory jako dějiny výtvarného umění, germanistika, bohemistika a jiné. Studuje také na univerzitě Friedricha Wilhelma v Berlíně nebo na Lettres Sorbonne Université v Paříži. Nakonec se stává doktorem filozofie v Praze v roce 1915.[2]

Po studiu se stává domácím učitelem u hraběte Lažanského, zároveň působí jako redaktor Národních listů společně s jeho bratrem Josefem. Roku 1921 nastupuje do pražské redakce Lidových novin kde zůstává až do konce života. Ve stejném roce začíná působit jako dramaturg v Městském divadle Královských Vinohradů. Následující rok se seznamuje s prezidentem Tomášem Garriguem Masarykem. V roce 1925 vzniká skupina Pátečníci. Jedná se o skupinu intelektuální špičky, která se schází pravidelně každý pátek večer ve vile na Vinohradech, kterou Karel Čapek koupil. [3] [4]

26. srpna 1935 se žení s herečkou Olgou Scheipflugovou. Spolu se stěhují do domu ve Staré Huti nedaleko Dobříše. Po roce s manželkou vyráží na cestu do Skandinávie. Je navržen na Nobelovu cenu za literaturu. 1938 se Strží prohání povodeň, při likvidaci škod se nakazil chřipkou a zápallem plic. Na první svátek vánoční podléhá zápalu plic. O čtyři dny později je pohřben na Vyšehradě. [2]

1.2 Díla

První dílo napsal Čapek v roce 1916, byl to soubor povídek, které vycházeli už před začátkem války. Jeho díla byla velmi ovlivněna jeho vzděláním a vědeckotechnickou revolucí. V dílech využívá veškeré možnosti českého jazyka, od rozsáhlých slovních spojení až po neobvyklá slova. Ve svých dílech zohledňuje pravdu z pohledu jednotlivce. Kritizuje moderní společnost a její problémy, zkoumá hranice lidského poznání, vyjadřuje obavy z nové techniky a její zakomponování do společnosti. Také poukazuje na nadcházející

fašizmus například v díle *Válka s mloky*, nebo na diktátory v díle *Bílá nemoc*. Na Čapka je někdy pohlíženo jako na otce žánru moderního sci-fi. [1]

1.3 R.U.R. a Robot

Drama R.U.R., celým názvem *Rossumovi universální roboti*, bylo poprvé představeno na jevišti v roce 1921. Jde o dystopické drama. Čapek začal hru psát na začátku roku 1920, nevěděl jak pojmenovat umělé bytosti vykonávající příkazy člověka. Původně chtěl Čapek bytosti pojmenovat laboři od latinského slova labor neboli práce. Slovo se mu nezamlouvalo, tak se zeptal bratra Josefa Čapka, který mu poradil právě slovo robot. Dnes je slovo robot používané celosvětově a je to nejznámější slovo s českým původem. [5]

1.4 Děj R.U.R.

Hra je rozdělena na předehru a tři dejství. Jednou z hlavních postav je Harry Domin, hlavní ředitel továrny na roboty. Roboti se vyrábějí aby ulehčili práci lidem. Do továrny přijíždí Helena, dcera prezidenta, která bojuje za rovnoprávnost robotů a lidí. V jednom výstupu má Helena potíž s rozeznáním, kdo je člověk a kdo robot. V továrně jsou kromě pár ředitelů všichni roboti. Helena si později vezme Harryho za muže.

Deset let po sňatku se Helena z novin dovídá, že lidé zlenivěli, přestali se rodit děti a roboti rozpoutali válku proti lidem. Helena ví že takto svět nemá vypadat a chce vše vrátit do původního stavu, proto se rozhodne spálit návod na výrobu robotů. Do přístavu u továrny přijíždí loď, všichni mají radost, že se věci vrací do normálního stavu. Po chvíli ale zjistí, že na lodi jsou vzbouření roboti. Ti totiž mají omezenou životnost po které přestanou fungovat, chtějí proto získat návod, aby se mohli vyrábět sami.

Roboti obklíčí budovu továrny a lidé začnou řešit co udělají, aby si zachránili život. Chtějí jim za život prodat návod na jejich výrobu, ale Helena ostatním sdělí, že návod spálila. Začíná si vyčítat dřívější prosbu na doktora Galla, ředitele výzkumu, udělat roboty chytřejší. Roboti se dostávají do továrny a zabíjejí všechny, až na Alquistu, ředitele staveb. Ten při útoku robotů nevzdoroval, robot Radius ho také nechal žít protože to byl poslední člověk, který rád pracoval rukama. Vždy říkal, že zednictví ho uklidňuje.

Po letech se roboti začínají rozpadat a jdou tedy za Alquistou zjistit návod na výrobu robotů. Alquista ale návod nezná. Roboti ho přimějí pitvat jiné roboty, aby na postup výroby přišel. Když má pitvat robotku Helenu, robot

Prim se chce obětovat a stejně tak robotka Helena chce zachránit Prima. Alquista zjistí, že i mezi roboty může vzniknout láska a nechá je jít. Přeje si, aby začli nový život jako Adam a Eva. [6]

1.5 Nedůvěra v pokrok

Hra zobrazuje realitu stvoření věcí, které nebudeme sami umět ovládat.

Čapka nepochybně ovlivnil explozivní vývoj techniky během a po 1. světové válce, využívání strojů ke zničení nepřítele během války.

1.6 Osobní názor

Čapek varuje před neuváženým rozvojem technologií. Právě rychlý nástup robotů představuje problém, roboti byli určeni na ušetření práce a zefektivnění ekonomiky. Začnou se ale zneužívat pro vojenské účely. Dnes můžeme načrtnout paralelu k umělé inteligenci. Zatím se využívá pro stejné zefektivnění repetitivních úkolů, jak ale víme, že umělá inteligence nebude zneužita pro horší účely. Věřím že se tomu lidé pokusí předejít, ale jistí si být nikdy nemůžeme. Obzvláště s exponenciálním růstem potenciálu UI.

Reference

- [1] Databazeknih.cz. Karel čapek - životopis a ocenění. URL: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/karel-capek-101>.
- [2] inCUBE interactive. Karel Čapek, 2017. URL: <https://karelcapek.cz/cs/zivot-a-tvorba/karel-capek>.
- [3] Lenka KADERÁBKOVÁ. Autorská pohádka 1. poloviny 20. století. [online], 2011 [cit. 2023-12-06]. SUPERVISOR: Mgr. Daniel Jakubíček, Ph.D. URL: <https://theses.cz/id/sclzmf/>.
- [4] Klub Pátečníků. O pátečnicích, 2022. URL: <https://patecnici.cz/o-patecnicich/>.
- [5] Filip Sochor. R.u.r. - rozbor díla k maturitě, May 2023. URL: <https://rozbor-dila.cz/r-u-r-rozbor-dila-k-maturite/>.

- [6] Karel Čapek. *R. U. R.* 1921. URL:
<https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/81/rur.pdf>.